

BEDÖMNINGSGRUNDER FÖR URVALSPROVET AV ASSESSORER 7.2.2019

Svaren har bedömts som en helhet, dvs. vid bedömningen har vikt fästs vid kunskap om rättsliga normer och kvaliteten på den rättsliga argumentationen, huruvida svaren är logiska samt skribentens förmåga att motivera sina ställningstaganden normativt.

Bedömningsgrunder för fråga 1

Kärnan i skyddet mot inkriminerings av anhöriga är följande: ingen ska under hot om straff vara tvungen att vittna mot en person som står honom eller henne nära.

Hanna har inga yrkanden i ärendet, därför hörs hon som vittne.

Eftersom Hanna är Mikkos maka, har hon i princip rätt att låta bli att vittna till den del som vittnandet medverkar till utredningen av Mikkos skuld.

I princip kan inte vittnets rätt att vägra vittna kringgå genom att ta emot sådan bevisning, som de facto innebär brott mot den rätt att förtiga uppgifter som fastställts till skydd för nära släktskap.

Inspelningarna från nödcentralen ska anses vara betydande bevisning som stödjer åtalet och som innehåller uppgifter som omfattas av Hannas rätt att förtiga uppgifter.

Följaktligen innebär tillåtelse att använda inspelningen brott mot rätten att förtiga uppgifter vilket i princip inte kan anses godtagbart.

Å andra sidan kan domstolen i ett brottsmål besluta att målsäganden som hörs som vittne inte har någon rätt att förtiga uppgifter om det finns skäl att misstänka att målsägande inte själv har beslutat sig för att utöva rätten att förtiga uppgifter.

Förutsättningen är att målsägande inte har några yrkanden i ärendet.

I denna situation ska det bedömas huruvida Hannas rätt att vägra vittna är frivillig. Tröskeln för att åsidosätta rätten att förtiga uppgifter ”det finns skäl att misstänka” är alltså inte speciellt hög.

Om vägran att vittna anses frivillig, kan inte inspelningen från nödcentralen användas som skriftligt bevis.

Om rätten att vägra vittna å andra sidan verkar vara icke-frivillig, kan domstolen godkänna användning av inspelningen från nödcentralen som bevis.

Enligt Europeiska människorättsdomstolen kan det emellertid vara problematiskt om en närstående vägrar vittna vid rättegången och annan utsaga (som samtalet till nödcentralen) av den närstående används som avgörande bevis.

I en sådan situation kan bl.a. svarandens rätt att fråga / rätt till motförhör utgöra problem.

Mikkos mor har rätt att vägra medverka till utredningen av sin sons skuld. Godkännande av transkriberingsmaterialet som bevismaterial kan anses som åsidosättande av rätten att vägra vittna, även om Mikkos mor ursprungligen frivilligt/av egen vilja har lämnat in materialet till polisen.

Som motargument kan bland annat framföras att när det gäller inspelningen är det till en del fråga om vad Mikko frivilligt berättat för sin mor – och användningen av Mikkos utsagor kan inte kränka rätten att vägra vittna för Mikkos mor.

Bedömningsgrunder för fråga 2

1) Enligt 6 § 2 mom. i Finlands grundlag får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. I princip kan Haapala behandlas olikvärdigt, det vill säga diskrimineras på grund av hans ålder.

2) Olika behandling kan vara berättigat, om det finns en godtagbar grund för behandlingen. I det aktuella ärendet kan skattebehandlingen vara associerad med godtagna skattepolitiska mål (försätta inkomsttagare i samma ställning, principen om skattebetalningsförmåga, incitament för att äldre ska fortsätta i arbetslivet).

3) Enligt 106 § i grundlagen: Om tillämpningen av en lagbestämmelse i ett ärende som behandlas av en domstol uppenbart skulle strida mot grundlagen, skall domstolen ge grundlagsbestämmelsen företräde.

4) De grundläggande friheterna i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna ska endast tillämpas i medlemsstaternas verksamhet när dessa tillämpar unionsrätten. Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna har numera samma juridiska och hierarkiska ställning som Europeiska unionens fördrag, därför är deras rättsligt bindande verkan jämförbar med dessa.

5) Om det blir fråga om att tolka unionsrätten i ett sådant ärende som behandlas i en nationell domstol i vars beslut det inte kan sökas ändring (som högsta förvaltningsdomstolen) enligt den nationella lagstiftningen, ska denna domstol föra frågan till EU-domstolen. En enskild medborgare har inte rätt att ansöka om förhandsavgörande av unionsdomstolen.

Bedömningsgrunder för fråga 3

a)

För att kunna förverkliga det mål som ställts att trygga den enskildes rättigheter förutsätts (1) effektiv, (2) autonomisk samt (3) dynamisk och evolutiv tillämpning av Europakonventionen. Dessa metoder ska inte förstås som fristående från varandra utan de kompletterar varandra. För att Europeiska människorättsdomstolens målinriktning ska upplevas som legitim, argumenterar människorättsdomstolen metodiskt även med (4) fördragsbestämmelsernas ordformer och (5) rättsjämförelser.

b)

1) Prövningsmarginalen gäller fördelningen av prövningsrätten mellan Europeiska människorättsdomstolen och den medlemsstat som är med i Europakonventionen. Europeiska människorättsdomstolen har i sin praxis fastställt en prövningsmarginal, inom vilken de nationella statliga organen kan använda sin prövningsrätt när ett ärende avgörs, eftersom de anses bäst känna till vissa nationella drag som är viktiga för att avgöra ärendet. Inom denna marginal ingriper inte Europeiska människorättsdomstolen i det nationella avgörandet.

2) Den finländska kontrollen av de grundläggande rättigheterna genomförs i två olika former. För det första övervakas lagarnas grundlagsenlighet på det allmänna planet av riksdagens grundlagsutskott, vilket betonar en stark närvaro av lagstiftarens vilja, eftersom medlemmarna i lagstiftningsorganet deltar i beslutsfattandet. För det andra övervakar domstolarna lagarnas grundlagsenlighet, vilket betonar det starka skydd som de grundläggande rättigheterna åtnjuter även i förhållande till lagstiftaren, eftersom kontrollen utövas av en part som står utanför riksdagen.